א וועכנטליכע בלעטל ארויס געגעבן דורך בני אמונים

וכל מאמינים

218 | פורים | תשע"ח

מאוצרות אמונים

פערל ווערטער איבער אמן און תפילה אין מגילת אסתר

המתפלל על חברו נענה תחילה

"לֵךְ כְּנוֹס אֶת כָּל הַיְּהוּדִים הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשָׁן וְצוּמוּ עָלַי... גַּם אֲנִי וְנַעֲרֹתַי אָצוּם כֵּן" (ד טז)

ערקלערט דער ווילנער מגיד **רבי יצחק אליהו לנדא:**

אסתר האט געזאגט פאר מרדכי: אויב אלע אידן וועלן פאסטן און דאווענען וועגן מיר, און איך וועל אויך 'אצום כן' און דאווענען אויף זיי, וועלן מיר זיכער אלע געהאלפן ווערן, ווייל עס שטייט אין גמרא (ב"ק צב א): "כל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה".

'כפלים לתושיה'

דער וואס איז סומך גאולה לתפילה ווער נישט געשעדיגט אגאנצן טאג

"וּבַבֹּקֶר אֱמֹר לַמֶּלֶךְ וְיִתְלוּ אֶת מָרְדֳּכַי עָלָיו" (ה יד)

"וחשב בדעתו שבזמן קריאת שמע יתלה את מרדכי" (ילק"ש אסתר תתרנז).

ערקלערט דער **רבי ר' יהונתן אייבשיץ:**

המן האט מורא געהאט טאמער מרדכי וועט יא אניאגן ליינען קריאת שמע און באלד נאכן זאגן די ברכה 'גאל ישראל' אנהייבן שמונה עשרה ביים נץ החמה, וועט ער אים נישט קענען שלעכט'ס טוהן, אזוי ווי עס שטייט אין גמרא (ברכות ט ב) "כל הסומך גאולה לתפילה [ביים נץ החמה (תוספות שם ד"ה כל)] אינו ניזוק כל היום כולו", דעריבער האט ער געוואלט אויפשטיין פריה און אים הרג'ענען בעפאר ער וועט אניאגן צו ליינען קריאת שמע.

'יערות דבש' ח"א דרוש יז

עס זענען דא וואס לייגן צו, אז וועגן דעם בעהטן מיר יעדן אינדערפריה: "ותתננו היום **ובכל יום** לחן ולחסד ולרחמים..."; פארוואס דארף מען בעהטן אויף: 'ובכל יום', מיר בעהטן דאך יעדן אינדערפריה פון דאסניי אויף דעם? נאר, מיר דאווענען אויף די מזיקים וואס ווילן אונז שעדיגן אין דעם מארגנדיגן טאג, נאך בעפאר מיר יאגן אן צו בעהטן די תפילה.

'אורה זו תורה', מגילת אסתר עמ' רלח

אין 'חבוש' מתיר את עצמו און זיין פאלק

"בַּלַּיְלָה הַהוּא נָדְדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ" (ו א)

דא הייבט זיך אן די שילדערונג פון די וואונדערליכע רעטענונג פון מרדכי, וויאזוי ער איז געראטעוועט געווארן פון המן'ס הענט ווען האט אים געוואלט אויפהענגען אויפן בוים. דארף מען פארשטיין פארוואס האט דאס געדארפט פאסירן, עס וואלט דאך גענוג געווען דער קעניג זאל הייסן אויפהענגען המן ווען אסתר וועט דערציילן פאר אחשורוש אז המן וויל הרג'ענען איר פאלק, אזוי ווי עס שטייט (להלן ח ז): "וְאֹתוֹ תָּלוּ עַל הָעֵץ **עַל אֲשֶׁר שָׁלַח יָדוֹ בַּיְּהוּדִים**".

זאגט דער **רבי ר' יהונתן אייבשיץ:**

די ישועה פון די אידן איז געקומען דורך די תפילה פון מרדכי (ראה מגילה יד א), נאר אגאנצע צייט וואס המן'ס שווערד איז געווען אויסגעשטרעקט העכער די קאפ פון מרדכי איז אים שווער געווען צו פויעלן פאר זיי, ווייל "אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים" (ברכות ה ב), און אין די צייט וואס די מדת הדין געפינט זיך העכער אים קען ער נישט פויעלן פאר אנדערע. וועגן דעם האט דער אויבישטער מקדים געווען זיין פריוואטע הצלה, און נאך וואס ער איז שוין נישט געווען קיין 'חבוש', האט ער מיט זיין תפילה געקענט פויעלן די הצלה פון כלל ישראל.

מיט דעם וועלן מיר פארשטיין פארוואס באלד נאך וואס ער איז געראטעוועט געווארן פון המן האט ער פארגעזעצט צו פאסטן און דאווענען (זעה רש"י ווייטער פסוק יב), ווייל ער האט געוואוסט אז דווקא נאך וואס ער איז געהאלפן געווארן וועט זיין תפילה קענען אויפטוהן אויף דאס אידישע פאלק.

מיט דעם יסוד ערקלערט אויך דער **אלשיך** הקדוש די סיבה פארוואס האט אסתר מקדים געווען צו בעהטן אויף זיך און נאר נאכדעם אויף איר פאלק, אזוי ווי עס שטייט (להלן ז ג): "תִּנָּתֶן לִי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי - וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי", ווייל זי האט געוואוסט אז כדי איר תפילה אויף איר פאלק זאל אנגענומען ווערן, דארף זי פריער ארויסגיין פון דער גדר 'חבוש', און נאר נאכדעם וועט זי קענען בעהטן אויף אנדערע.

'אלשיך' אסתר ז ה ; 'יערות דבש' ח"ב דרוש ט

די תפילה פון מרדכי איז באלד אנגענומען געווארן

"אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים... לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו; עוֹדָם מְדַבְּרִים..." (ו יג-יד)

זאגט **רבי משה חיים אפרים פון סדילקוב:**

מיר טרעפן אין מסכת תענית (כה ב) אז עס איז א שבח פארן ציבור ווען זייער תפילה ווערט אנגענומען באלד נאכן ענדיגן, וועגן דעם האבן די פריינד פון המן אים געזאגט: "אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים... לֹא תוּכַל לוֹ", פארוואס? ווייל זיין ליבשאפט פון השי"ת איז אזוי גרויס, אז: "כִּי נָפוֹל תִּפּוֹל לְפָנָיו - עוֹדָם מְדַבְּרִים" - זייער ישועה קומט צו זיי באלד נאך ווען זיי ענדיגן צו דאווענען.

'דגל מחנה אפרים' דרוש לפורים

וויאזוי ווערן מיר געראטעוועט פון מחשבות זרות ביים דאווענען

"וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ אָמַר עִם הַסֵּפֶר יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה" (ט כה)

איינער איז אמאל געקומען צום **גר"א** און אים געבעהטן א עצה וואס דורך דעם וועט ער קענען ניצול ווערן פון מחשבות זרות וואס נעמען אים ארום ביים דאווענען. האט דער גר"א אים געענטפערט: מיין עצה איז אז דו זאלסט דאווענען אין א סידור, און די עצה איז מרומז אין דער פסוק: "וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ" - דער קעניג פון דער וועלט, "אָמַר עִם הַסֵּפֶר" - אויב וועט ער דאווענען אינעווייניג אין א ספר, איז ער פארזיכערט אז: "יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה".

'אבני שלמה' פ"ט ס"ג הע' ב

נאך א עצה אויף דעם זאגט האדמו"ר **רבי שלמה פון ראדאמסק** - לערנען פארן דאווענען, און ער ברענגט אויף דעם א רמז פון דער פסוק: "וּבְבֹאָהּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ" - קומענדיג אין שול, "אָמַר עִם הַסֵּפֶר" - אויב וועט ער פריער לערנען, איז ער פארזיכערט אז: "יָשׁוּב מַחֲשַׁבְתּוֹ הָרָעָה".

'תפארת שלמה', רמזי פורים

רזי אמונים

רמזי אמן במגילת אסתר

אמן בימי מרדכי ואסתר

"וַיְהִי אֹמֵן אֶת הֲדַסָּה הִיא אֶסְתֵּר בַּת דֹּדוֹ כִּי אֵין לָהּ אָב וָאֵם" (ב ז)

עס זענען באקאנט די ווערטער פון דער רמ"א (או"ח קכד ז): "וילמד בניו הקטנים שיענו אמן, כי מיד שהתינוק עונה אמן, יש לו חלק לעולם הבא", און ס'איז געבויעט אויף די גמרא אין מס' סנהדרין (קי ב): "קטן מאימתי בא לעולם הבא... תנא משום רבי מאיר: משעה שיאמר אמן".

מיט דעם טייטש **רבי אליהו הכהן פון איזמיר** דער בעל **'שבט מוסר'** דעם פסוק: ווייל אסתר, וואס זי איז הדסה, "אֵין לָהּ אָב וָאֵם" וואס זאלן איר אויסלערנען ענטפערן אמן און דורך דעם וועט זי זוכה זיין צו עולם הבא, וועגן דעם: "וַיְהִי **אֹמֵן** אֶת הֲדַסָּה" - האט מרדכי געזארגט איר מחנך זיין פון איר יוגנט צו ענטפערן אמן.

'מנחת אליהו' פרק לב

ס'קען זיין אז צוליב דעם: "וַתְּהִי אֶסְתֵּר נֹשֵׂאת חֵן בְּעֵינֵי כָּל רֹאֶיהָ" (להלן פס' טו), ווייל ענטפערן אמן איז גורם צו נשיאות חן, אזוי ווי די קדמונים זאגן אז דאס איז מרומז אין די ראשי תיבות פון דער פסוק (בראשית יח ג): "אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ" - 'אמן'.

נאך קען מען זאגן אז דאס מקפיד זיין אויף ענטפערן 'אמן' וואס איז מרומז אין דער פסוק, איז בייגעשטאנען פאר די אידן געהאלפן צו ווערן אין די צייטן פון מרדכי און אסתר, און אויף דעם האבן חז"ל מרמז געווען זאגנדיג (תיקו"ז מ א): "כל העונה אמן בכל כוחו קורעין לו גזר דינו של **שבעים שנה**" - א רמז אויף די זיבעציג יאר פון גלות נאכן חורבן בית ראשון - די תקופה פון מרדכי און אסתר - וואס מ'איז אויסגעלייזט געווארן אין דער זכות פון ענטפערן אמן.

רא"א קנאפלער, קובץ המאור שנה סט קובץ ו

"יסוד ושורש העבודה"

מאנטאג י"ח אדר וועט זיין די יארצייט פון הגה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד פון הורודנא זי"ע בעל 'יסוד ושורש העבודה'. אין זיין באקאנטן ספר טוהט ער אסאך שילדערן די שבח און די מעלה פון ענטפערן אמן מיט כוונה, און אזוי שרייבט ער איבער דעם ענין פון זאגן די ברכות השחר מיט א חברותא:

'די ברכות השחר, פון 'הנותן לשכוי בינה' ביז 'הגומל חסדים', איז גוט מ'זאל זיי זאגן אין שוהל צוזאמען מיט די אנדערע חלקים פון די דאווענען, כדי אז אנדערע זאלן ענטפערן אמן נאך זיינע ברכות, ווייל עס איז זייער גרויס די מעלה פון די ברכה ווען אנדערע ענטפערן אמן, אזוי ווי עס שטייט אין זוהר הקדוש (עקב רעא א)... וועגן דעם איז פאסיג אז א מענטש זאל ווי ווייט מעגליך אכטונג געבן צו זאגן זיינע ברכות פאר אנדערע, כדי זיי זאלן ענטפערן אמן נאך די ברכה".

ברכות השחר, אויפן קול, מיט כוונה, מיט א חברותא!

תענה אמונים

א בליק לויטן
סדר פון דאווענען

א ליקוט איבער די מעלה פון דאווענען אין פורים

די תפילה פון מרדכי - בימים ההם ובזמן הזה

די עבודת התפילה פארנעמט א ערנסטע טייל אין דעם טאג פון פורים, בימים ההם ובזמן הזה. אין מגילת אסתר אזוי אויך אין די סאך מדרשים וואס זענען דא אויף דעם, טרעפן מיר די תפילה איז ווי א פאדעם וואס פארבינדט צווישן אלע ניסים וואס זענען געשעהן פאר די אידן אין יענע צייט. אויך מרדכי הצדיק ווערט אנגערופן אין גמרא (מגילה יב ב): "'בן יאיר' - בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו, 'בן שמעי' - בן ששמע אל תפלתו, 'בן קיש' - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו".

אזוי ווערט אויך געשילדערט אין מדרש (אסת"ר ז יג): "אין די צייט וואס די גזירה פון המן איז צושטאנד געקומען, איז אליהו זכור לטוב געלאפן מיט שרעק... און האט געזאגט פאר משה... וואס זאגסטו אויף די צרה... האט אים משה געפרעגט איז דא איין ערליכער מענטש אויף דער וועלט? האט ער אים געזאגט, עס איז דא, און זיין נאמען איז מרדכי, האט ער אים געזאגט, גיי אים זאגן אז ער פון דארטן און איך פון דא וועלן דאווענען פאר הקדוש ברוך הוא".

פון דעמאלטס ביזן היינטיגן טאג איז באקאנט די געוואלדיגע סגולה פון דאווענען אין דעם טאג פון פורים, וואס די צדיקים און ערליכע אידן וואס האבן געוואוסט פון איר מעלה האבן געפויעלט אסאך ישועות אין דעם זכות. אין דעם ארטיקל האבן מיר מלקט געווען שיינע ווערטער און געדאנקען פון די ווערטער פון אונזערע רבי"ס איבער דעם, ויהי רצון אז דאס זאל העלפן מ'זאל נתעורר ווערן, וימלא ה' כל משאלות ליבנו לטובה.

אויפשטיין פורים אינדערפריה

אין דעם פריערדיגן ספר 'נוהג כצאן יוסף' (פורים אות ח) ברענגט ער אז אין פראנקפורט האט מען זיך געפירט אויפשטיין פורים אינדערפריה צו ענדיגן די ספר תהלים פון דעם טאג בעפאר די זמן פון די נץ החמה, און ער ברענגט (און אזוי ברענגט אויך דער 'אליה רבה' או"ח תרסד ג) אז פורים איז איינס פון די פינעף טעג וואס מ'שטייט אויף פריה צום דאווענען. [די 5 טעג זענען מרומז אין דעם פסוק "וישכם **אברהם** בבקר" (בראשית יט כז) - 'אברהם' איז סופי תיבות: הושענ**א**, ט' בא**ב**, יום כיפו**ר**, ראש השנ**ה**, פורי**ם**.']

אין ספר 'סגולות ישראל' (מערכת פ אות ד) ברענגט ער: "איך האב בקבלה פון א גדול ז"ל אז עס איז א סגולה מ'זאל אויפשטיין פורים אינדערפריה און מרבה זיין בתפלה און בקשה פאר השם יתברך אויף יעדע זאך, סיי בני חיי ומזוני, און סיי אויף אנדערע זאכן און אויף אלע זיינע קרובים, ווייל דער טאג איז א מורא'דיגע עת רצון, און אלע עולמות זענען בשמחה... און אזוי איז אויך מקובל פון די גדולי הצדיקים זי"ע...".

מה שאלתך וינתן לך

די גדולי החסידות שרייבן אז דאווענען אין פורים האט א ספעציעלע חשיבות, און יעדער מענטש קען דורך דעם פויעלן גרויסע ישועות, און מ'האט צו דעם צוגעשטעלט דעם לשון פון ירושלמי (מגילה א ד): "אין מדקדקין במצות פורים אלא **כל מי שהוא פושט את ידו ליטול נותנין לו**", און זיי האבן ערקלערט אז הקדוש ברוך איז כביכול אויך מקיים די מצוה פון מתנות לאביונים אין דעם טאג, אזוי ווי עס איז גע'פסק'נט "כל הפושט יד נותנים לו", אזוי גיט אויך דער אויבישטער פאר יעדן וואס וואס בעהט אלע זיינע באדערפענישן (חידושי הרי"ם עה"ת עניני פורים; קובץ 'תפארת ישראל' יג, עמ' 5).

הרה"ק בעל 'שם משמואל' פון סאכטשאב (שמות, מאמרי פורים עמ' קצו) האט ערקלערט: יעדע יאר אין די טאג פון פורים ווערט נתעורר דער צייכן פון די נס וואס איז געווען אין די צייטן פון מרדכי און אסתר, און דעמאלטס קען יעדער איד בעהטן פון השי"ת אויף יעדע זאך.

און אזוי שטייט אין ספר 'נדבת פי' פון הרה"ק רבי יצחק אייזיק קאמארנער ('מותר שקלים'): "מיר האבן בקבלה אז אין די טעג פון פורים גייען ארויף אלע אידישע תפילות צו גאר א הויכע פלאץ אן קיין שטערונגען, איך האב עס מקבל געווען שטילערהייט און איך בין א 'הולך רכיל' און איך זאג עס אויס פאר אלעמען פון גרויס אהבת ישראל".

מרן הגרי"ז מבריסק ברענגט אויף דעם ענין וואס דער רמב"ם שרייב אין די מנין המצוות: "און די חכמים האבן באפוילן צו ליינען די מגילה אין איר צייט כדי צו דערמאנען דעם אויבערשטנ'ס שבחים און די ישועה וואס ער האט געטוהן פאר אונז, און ער האט אנגענומען אונזערע געשרייען כדי אים צו לויבן און דאנקען, און כדי צו וויסן טוהן פאר די קומענדיגע דורות אז עס איז אמת וואס ער האט אונז צוגעזאגט אין תורה (דברים ד ח): 'ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו כה' אלקינו בכל קראנו אליו'".

ערקלערט דער גרי"ז אז אויף דעם האט מרמז געווען דער פייטן אין דער פיוט 'שושנת יעקב': "תשועתם היית לנצח ותקוותם בכל דור ודור, להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך", ד.מ. אז דער נס פון פורים טוהט צו וויסן פאר די קומענדיגע דורות אז די וואס האפן און דאווענען צו השי"ת וועט אנגענומען ווערן זייער תפילה ('פניני רבנו הגרי"ז' עמ' פד).

דאווענען מיט די גאנצע הארץ

אין 'שם משמואל' (שם) לייגט ער צו א תנאי אין די תפילה, אין די צייטן פון מרדכי און אסתר האבן די אידן געדאוונט מיט זייער גאנצע הארץ, אזוי אויך היינטיגע צייטן; אויב די ווערטער וועלן נישט געזאגט ווערן נאר מיט די ליפן, נאר מיט חשק און מיט א שטארקע רצון, דעמאלטס וועט די תפילה קענען אויפטוהן.

דער בעל 'נתיבות שלום' פון סלאנים ברענגט אויף דעם דער לשון פון דער פסוק (תהלים סט יד): "וַאֲנִי תְפִלָּתִי לְךָ ה' עֵת רָצוֹן... עֲנֵנִי בֶּאֱמֶת יִשְׁעֶךָ", אין די 'עת רצון' אזוי ווי פורים, ווען דער אויבישטער שטייט און זאגט פאר יעדן איד: "מה שאלתך וינתן לך", דארף יעדער איד בעהטן: 'ענני **באמת ישעך**', אז אין אזא עת רצון דארף מען וויסן אויף וואס צו בעהטן, נישט אויף נארישקייטן, נאר אויף די **אמת'דיגע ישועה** ('נתיבות שלום' עמ' עה).

די ישועה דורך שמחה

אין מחזור ויטרי (סי' תסה ד"ה ליל) שרייבט ער אויף גראמען: "פורים שכל אדם מאריך בסעודתו, ומן השמים ימלאו שאילתו". און אין ספר 'דברי שמואל' פון ר"ש סלאנימער (דף קל ב) ברענגט ער א מעשה פון רבי נפתלי הגדול, אז איינמאל האט דער קעניג געשיקט צו אים ער זאל דאווענען אויף אים אויף א גאר א וויכטיגן ענין וואס ער האט געדארפט האבן א גרויסע ישועה, די שליחים וואס זענען אנגעקומען צו רבי נפתלי אינמיטן פורים האבן געזעהן ווי ער דאווענט אינמיטן עסן און טרינקען און איז פריילעך, און זיי האבן זיך זייער געוואונדערט אויף דעם.

נאך וואס ער איז געהאלפן געווארן, האט דער קעניג אים געזאגט, איך בין זיכער אז מיין ישועה איז געקומען צוליב דיין תפילה, אבער איך וואונדער זיך פארוואס האסטו געגעסן און געטרינקען ווען איך האב זיך געפינען אין א צרה? האט רבי נפתלי אים געענטפערט: דאס איז די ריכטיגע וועג פון דאווענען אין דער טאג, מיר עסן און טרינקען און מיר פרייען זיך מיט די מצות פון השי"ת, און אזוי ווי מיר טוהן זיין ווילן טוהט ער אונזער ווילן און ער ערפילט אונזערע בקשות.

מעשה אמונים

א וועכנטליכע ערציילונג
אויף אמן און תפילה

די תפילה וואס האט גע'הרג'עט דעם דיקטאטור

פרייטאג, י"ב אדר התשי"ג. אין דעם געוועלנליכן ווינטערדיגן טאג האט קיינער נישט געוואוסט אז די ניין און צוואנציג ביטערע יארן אונטער דער רשע סטאלין ימח שמו גייען זיך ענדיגן מיטן פלוצלינגדיגן טויט פון דער גרויזאמער דיקטאטור.

סטאלין אליין האט דעמאלטס געהאלטן אינמיטן א רייזע פון נאכיאגן די אלע אידן וואס האבן געוואוינט אין דעם סאוויעטען פארבאנד, א רייזע וואס האט זיך אנגעפאנגען אין אנהויב פון זיין הערשאפט, און האט זיך געשטארקט אין לויף פון די יארן, און עס איז אנגעקומען צו זיין הויכפונקט אין חודש שבט תשי"ג, ביי די בלוט בלבול וואס איז באקאנט מיטן נאמען 'די אורטייל פון די דאקטורים', ווען דרייצן אידישע דאקטורים זענען געאורטיילט געווארן צום טויט, מיט א פאלטשע באשולדיגונג כאילו זיי האבן געוואלט פארגיפטיגן די הויכ-ראנגיקע פון די רעגירונג.

אין יענע תקופה האט די ראדיא פון די רעגירונג אנגעפירט, אויפן דירעקטן באפעל פון סטאלין, א ליגנדיגע און רשעות'דיגע פראפעגאנדע אקעגן די אידן אין דעם סאוויעטען פארבאנד, אלץ רעזולטאט פון די פראפעגאנדע איז יעדער איד געווארן פארדעכטיגט געווארן אז ער וויל אונטערברעכן די רעגירונג, און פון דארט ביז צו פארטרייבן כדי אים 'ערציעהן פון דאסניי' אין איינס פון די צעהנדליגע גרוימזאמע ארבעט'ס לאגערן וואס זענען געווען צושפרייט אין דעם סאוויעטען פארבאנד, איז געווען שנעל דאס וועג.

די 'ארבעט'ס לאגערן' קענען מיט רעכט אנגערופן ווערן ווי 'פארניכטונג'ס לאגערן', רוב פון זיי האט מען אויפגעשטעלט אין אזעלעכע געגנטער וואס די טעמפעראטור האט געקענט צוקומען צו 60 דיגריז אונטערן נול. צוזאמען מיט די שווערע ארבעט'ס באדינגונגען, מיט די לייכטע קליידער און ווייניג עסן, אז כמעט נישט מעגליך געווען צו קענען בלייבן לעבן דארט. ווייניג פון זיי זענען צוריק געקומען פון דארט ווען זיי זענען געזונט אין זייער קערפער און אין זייער גייסט.

אין יענעם פרייטאג איז הגה"צ רבי יצחק זילבער זצ"ל, דער וואס מיט יארן שפעטער איז באקאנט געווארן אלץ דער וואס האט צוריק אויפגעבויעט אידישקייט אין דעם סאוויעטען פארבאנד, געווען אייגעשפארט צוזאמען מיט נאך הונדערטער אידן אין איינס פון די שרעקליכע ארבעט'ס לאגערן. דער מצב איז געווען שווער און גייסטיש צוקלאפט, אבער רבי יצחק האט געוואלט אויפהייבן די גייסט פון זיינע ארומיגע - צעהנדליגע אידן שומרי תורה ומצוות וואס האבן זיך ארום גענומען ארום אים און געשלונגען מיט דארשט זיינע ווערטער - דברי תורה און אמונה וואס זענען געפלאסן פון זיין מויל מיט א זיסקייט און א זעלטענעם חן.

די שרעקליכע שמועות איבער די רדיפות אקעגן די אידן וואס האט זיך געשטארקט האט צוגעלייגט אויל צו די פייער פון די שרעק וואס האט שוין געברענט אין די הערצער פון די אידן מיטן פולן שטארקהייט. און ווען רבי יצחק האט באמערקט דעם אראפגעקלאפטן גייסט וואס נעמט אלעמען ארום איז ארויף געקומען אין זיין מוח א געדאנק; ער האט אנגעטראגן מ'זאל טוהן אזוי ווי אונזערע עלטערן האבן געטוהן, זיך שטעלן דאווענען צו השי"ת ער זאל זיי ראטעווען, מיט א האפענונג אז די תפילה וועט הייבן זייער גייסט און וועט אויך אויפטוהן.

און טאקע אזוי, די תפילה וואס איז געווען געווייקט אין טרערן האט אויפגעטוהן, און האט אביסל דערהויבן די שטימונג, זייער הארץ האט זיך אנגעווארעמט און די האפענונג איז צוריק אין זיי ווי פריער.

זונטאג, אין טאג פון פורים, האבן זיך צוזאמגענומען די צעהנדליגע אידן ארום רבי יצחק, און האבן ווידער געווארט צו הערן זיינע ווערטער: "רבי יצחק", האבן זיי אים געזאגט, "עס איז דאך היינט פורים! אבער אין די צייט וואס אונזערע עלטערן זענען געהאלפן געווארן אין דעם טאג, געפינען מיר זיך אין די פינסטערניש, מיר בעהטן, ווער נאך ווי דיר נאך קען אונז שטארקן...".

אויך יעצט האט רבי יצחק זיך משתדל געווען זיי צו מחזק זיין און מוטיגן, ער האט זיי דערציילט פון זיין זכרון די ערציילונג פון מגילת אסתר מיט אלע איינצעלהייטן, און האט זיי געשילדערט די וואונדערליכע ניסים וואס האט פאסירט מיט די אידן אין יענע צייטן.

זיינע ווערטער האט רבי יצחק געענדיגט מיט א רוף וואס איז ארויסגעקומען פון די טיפענישן פון זיין הארץ: "טייערע ברודער, לאמיר זיך שטעלן דאווענען און בעהטן, אזוי ווי ה' יתברך האט געטוהן ניסים פאר אונזערע עלטערן און זיי געראטעוועט פון המן הרשע, אזוי אויך זאל דער אויבישטער טוהן מיט אונז ניסים און אונז ראטעווען פון די 'המן'ס' וואס ווילן אונז יעדן טאג פארטיליגן".

זיין געבעהט איז אנגעקומען צו אפענע אויערן. די צובראכענע הארץ פון די אידישע ארעסטאנטן איז נישט שווער געווען צו עפענען, און א קול פון דאווענען איז ווידער געהערט געווארן אין די גאנצע לאגער, די תפילה פון צוקלאפטע אידן וואס געפונען זיך אין א ביטערע און אכזריות'דיגע גלות.

נאר איינער פון די אידן וואס זענען דארט געווען האט זיך נישט צוגעשטעלט צו די ווארימע תפילה. דאס איז געווען אייזיק, פון די עלטערע פון צווישן זיי. דער מענטש האט געהאט א גרויסע שטעלע ביז ווען מ'האט אים איינגעשפארט, און עס איז אים שווער געווען צו קענען אויסהאלטן די געפערליכע דערנידערונג וואס איז געווען פארבינדן מיטן זיך אויפהאלטן אין די לאגער.

ווען אייזיק האט געהערט ווי רבי יצחק מוטיגט זיינע חברים און דאוונט מיט זיי, האט ער זיך נישט געקענט איינהאלטן, ער איז צוגעלאפן צו אים מיט א גרויסן צארן און האט געזאגט: "פארוואס דאווענען ענק?! סטאלין איז דאך דער הערשער וואס איז דער כל-יכול, אויב ער האט באשלאסן אונז צו פארטיליגן, ווער קען זיך אקעגן שטעלן...?"

רבי יצחק האט אים פראבירט צו בארואיגן ווען ער ערקלערט אים מיט געדולד אז אויב מיר זענען געראטעוועט געווארן פון המן'ס הענט מיטן אויבערשטנ'ס הילף, וועלן מיר זיכער אויך קענען געראטעוועט ווערן פון די הענט פון דער רשע סטאלין, אבער אייזיק וואס איז געווען ביי זיך אינגאנצן צובראכן האט עס נישט געוואלט אננעמען; "וואס איז שוין המן אקעגן דער גרויסער סטאלין?" - האט ער גע'טענה'עט מיט א פעסטקייט און איז שנעל אנטלאפן אין זיין הייזקע.

רבי יצחק און די אידן וואס האבן אים ארום גערינגלט, האבן געשאקלט זייער קאפ מיט רחמנות געפיהלן אויף אייזיק'ס צושטאנד און האבן פארגעזעצט צו דאווענען.

אויפצומארגנ'ס זעקס אזייגער אינדערפריה האט רבי יצחק געפיהלט א שטארקע שלעפ אין זיין האנט. ער האט געעפענט זיינע אויגן און האט באמערקט ווי... נישט קיין אנדערער פון אייזיק, ווען ער שטייט אקעגן אים אינגאנצן איבערגענומען: "רבי יצחק" - האט ער כמעט געשריגן, "דיין תפילה איז אנגענומען געווארן! אין די לעצטע מינוטן האב איך געהערט פון די וועכטער ווי זיי שושקען זיך שטילערהייט אז סטאלין איז געלעמט געווארן אויף זיין גאנצע קערפער און ליגט באוואוסטלאז".

זייער שנעל איז צושפרייט געווארן די נייעס אין די גאנצע לאגער און עס האט צוגעברענגט צו א געוואלדיגע פרייד, קוים האבן זיי געקענט באהאלטן זייער שמחה הערנדיג די מפלה פון דעם דיקטאטור.

רבי יצחק און די אידן וואס זענען געווען מיט אים האבן זיך נאכאמאל צוזאמגענומען צו א שטילע תפילה, ווען די ציל איז געווען קלאר; פארזעצן ווייטער מיט תפילות ביז די גאנצע ישועה.

און אזוי, אין עטליכע טעג נאכדעם איז דער געזונט צושטאנד פון דעם דיקטאטור פארערגערט געווארן, און דאנערשטאג י"ח אדר זענען שוין אלע געוואר געווארן אז ער איז געשטארבן. עס האט זיך געענדיגט די צייט פון די אונטערדריקונג פון סטאלין.

אייזיק און נאך אזעלעכע אידן אזוי ווי אים וואס זענען געווען דערווייטערט פון תורה און מצוות האבן זיך נישט געקענט פארהוילן פון די נס וואס האט פאסירט אקעגן זייערע אויגן, און כאטש אז א ריזיגע רוחניות'דיגע אונטערשייד איז געווען צווישן זיי ביז צו רבי יצחק, זענען זיי יעצט צוגעגאנגען צו אים מיט התרגשות און אים געדריקט ווארעם זיין האנט.

"להודיע שכל קוויך לא יבושו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך".

'ומתוק האור' מגילת אסתר עמ' 556

עיצובים shay